

BULLETIN

nr. 3 winter 2010

Inhoud

- 01 Inleiding en Agenda
- 02 Gillen langs de rode loper
- 03 Van de SVKA-bestuurstafel
- 04 Het bellenbord
- 04 Engelen eindelijk op hun plek
- 06 Speurtocht naar disgenoten van Bentinck
- 08 De Macht Van Het Kleine in het Koetshuis

De restauratie van gebouwen en collectie, die de afgelopen tien jaar in fasen is uitgevoerd, nadert de komende maanden eindelijk haar voltooiing. In het voorjaar van 2011 wordt gestart met de herinrichting van het Kasteel, de realisatie van de nieuwe kasteelwinkel en het grand café en de aanpassing van tuin en park. Medio 2011 opent het hernieuwde Kasteel Amerongen - ontmoetingsplaats van kennis en cultuur. Rondleidingen zijn tijdens de wintermaanden niet meer mogelijk. Maar wanneer u een van de concerten of voorstellingen bezoekt in het Koetshuis, kunt u de sfeer wel proeven. Achter de schermen kunt u via de Vrienden meer te weten komen over de adelsbibliotheek. Hierover en meer leest u in deze wintereditie van het Bulletin.

Agenda

Zondag 19 december 2010, 14.30 uur

Airs de cour en tonos humanos
Xenia Meijer (sopraan) en Michael
Leopold (luit/vihuela)

Zondag 20 februari 2011, 20.00 uur

Reprise: Tango@theCastle:
'EN LAS SOMBRAS'
Christiane Palha en Esteban Moreno

Woensdag 26 januari 2011, 20.15 uur

Oude Muziek: Il Suonar Parlante /
J.S. Bach: Kunst der Fuge
Vittorio Ghielmi (discantgamba en bas),
Rodney Prada (tenorgamba), Fahmi
Alqhai (basgamba), Cristino Contadin
(contrabasgamba), Lorenzo Ghielmi
(Silbermann-fortepiano)

Zondag 20 maart 2011, 14.30 uur

Oude Muziek: Per Flauto

Zondag 24 juli 2011, 15.00 uur

Prijswinnaars 9e Internationaal Franz
Liszt Pianoconcours

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door:

BUITENLUST

café - restaurant - hotel

VAN DORP installaties

Buitenplaats Amerongen

Uitgave van:
Stichting
Vriendenkring
Kasteel Amerongen

ISSN 1382 - 8916

Een gratis seizoenprogramma van Kasteel Amerongen kunt u aanvragen via concerten@kasteelamerongen.nl

Concertkaarten bestellen via concerten@kasteelamerongen.nl

Zie website voor actuele informatie:
www.kasteelamerongen.nl
www.oudemuziek.nl
www.liszt.nl

Wijzigingen voorbehouden

Gillen langs de rode loper

Door: Mireille van Ruiven in samenwerking met Jikke, Auki, Jort Hende en Sulina Willemstein

Iedereen klaar voor de repetitie? Daar gaan we weer! Mijn buurmeisjes gillen als echte fans en zwaaien met foto's als actrice Hanna Verboom voor alweer de zoveelste keer verleidelijk langs de dranghekken over de rode loper richting het Huys loopt. Ja, deze figuranten komen vast in beeld als de film klaar is!

Filmset voor het Huys

Kasteel Amerongen is eind oktober een week lang omgetoverd tot filmset. Studenten van de Film- en Televisie academie in Amsterdam zijn er bezig met een eindexamenfilm. De film is een romantische komedie die zich afspeelt op de rode loper van de première van de nieuwe blockbusterfilm van Nederland. Die rode loper ligt voor deze gelegenheid bij het Kasteel. Omdat langs de dranghekken veel publiek en pers nodig is, zijn figuranten meer dan welkom. Zo'n filmavondje willen mijn burens en ik wel eens meemaken.

Op de set

Meteen na aankomst verwijst een student ons over een modderig pad naar een grote tent. Daar tekenen we een contract waarmee we toestemming geven onze beelden te gebruiken. Even later krijgen we allemaal een figuranten"rol" toegewezen. Uiteraard zijn mijn buurvrouwtjes perfecte fans. Een fan t-shirt en fanfoto om mee te zwaaien maken het plaatje compleet. De anderen, waaronder ikzelf, krijgen een perskaartje opgespeld. Op de set komen daar wat attributen bij: een camera, camera-attributen of een microfoon. Vervolgens wijst iemand ons een vaste plek en krijgen we aanwijzingen. Op de rode loper zelf lopen al wat mooi aangeklede glamourparen te paraderen. Als iedereen klaarstaat en de acteurs en actrices mooi in de make-up gezet zijn, volgen er... vele repetities voordat er die ene daadwerkelijke opname wordt gemaakt. Filmen is een kwestie van geduld merken we.

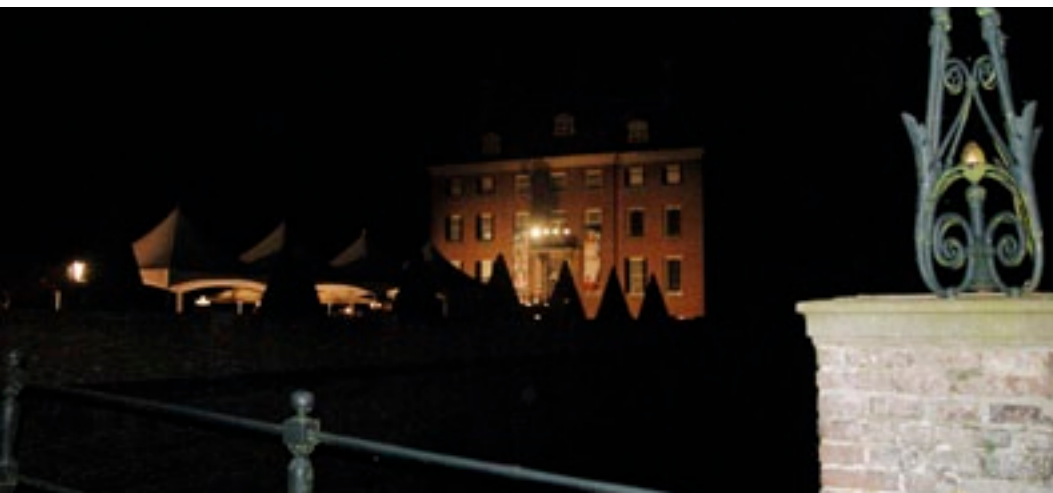
Figuranten van ver

Aan mijn perskant gebeurt niet zoveel meer na een tijdje. Gelukkig zijn de andere

figuranten erg gezellig en hangt er een goede sfeer. Ze komen van heinde en ver. Ikzelf sta naast twee Zeeuwen en een jongen uit Amsterdam. We zijn blij dat we een uur later pauze mogen nemen en kunnen zitten, maar de avond vliegt voorbij. De burens en ik vertrekken om een uur of elf. De filmstudenten en de diehardfiguranten gaan nog tot in de late uurtjes door. Dat moet wel iets moois opleveren. Wie net als wij nieuwsgierig is naar het eindresultaat: eind september 2011 is de film te zien op het witte doek. Omdat de film in samenwerking met de VARA wordt gemaakt, zendt de omroep hem ook uit op tv.

Wij zitten dan zeker klaar om een glimp van onszelf op te vangen, en van ons mooie Kasteel natuurlijk!

Van de SVKA-bestuurstafel

Ja, het bestuur van de SVKA werkt hard aan het realiseren van haar doelstellingen voor het jaar 2010, het laatste jaar van de restauratie van "haar" kasteel. De restauratie is in volle gang en verloopt volgens plan en binnen budget. Het bouwkundig gedeelte zal eind van dit jaar voltooid zijn. Volgend jaar zal de herinrichting van de binnenruimten gefaseerd worden uitgevoerd, zodat iedereen medio 2011 een prachtige herrijzenis van Kasteel Amerongen zal kunnen beleven.

"Adopteer" een boek

Er blijven echter nog vele deelprojecten over, die niet binnen de restauratiebegroting vallen. Zo is daar het restauratieproject van de prachtige achttiende-eeuwse adelsbibliotheek van Kasteel Amerongen. Tijdens de Themamiddag van 21 november jongstleden hebben we bekend gemaakt dat de SVKA zich gaat inspannen om met uw en veler steun de conservering en restauratie van onderdelen van de bibliotheek te faciliteren. Het bestuur van de SVKA heeft dit project tot speerpunt van haar activiteiten gemaakt.

Hoe werkt het?

Geïnspireerd door de boeiende uiteenzetting van boekrestaurator Elizabet Nijhoff Asser, waarin zij ons duidelijk heeft gemaakt waarom en op welke wijze bepaalde belangrijke boeken uit de bibliotheek kunnen worden behouden voor de toekomst, zijn wij doordrongen van de noodzaak dit project te dragen. We zullen beginnen met een aantal zorgvuldig gekozen boeken te presenteren voor "adoptie".

U kunt inschrijven op de conservering/restauratie van deze boeken door een financiële bijdrage te leveren. Als er voldoende geld bijeen is, kan met de conservering/restauratie begonnen worden. Het hele herstelproces kunt u volgen via de website www.kasteelamerongen.nl.

Gevarieerde Vriendenmiddag

Op 29 augustus beleefden een 150 van u een veelzijdige Vriendenmiddag. We werden geboeid door de heldere uiteenzetting van Pauline Marchand (schilderijenrestaurator) over het verschil tussen conserveren en restaureren van schilderijen.

In de pauze droeg onze voorzitter Willem van Ommeren met gloedvolle woorden "onze" BEUK, waaraan we met elkaar 10.000 euro hebben bijgedragen, over aan tuinbaas Bert Sluijter, als representant van de SKA. De ceremonie werd luister bijgezet door de striemende regen en de bubbels aangeboden door Erica en Peter Paul Swijnenburg van de Buitenplaats.

Vervolgens werden we door de aanstekelijke verteltrant van de heer Paul Gerretsen (oud bibliothecaris van de Universiteit Leiden) meegevoerd op ontdekkingsstocht door Park Sorghvliet, een eeuwenoude buitenplaats, ontwikkeld in de 17e eeuw door dichter-staatsman Jacob Cats in een bijzonder duingebied langs de Scheveningseweg in Den Haag. Hij bouwde er een mooi wit classicistisch buitenhuis, het huidige Catshuis. Tot slot werden de plannen voor de spectaculaire heropening van Kasteel Amerongen gepresenteerd, voor zover die bekend zijn. Nog een half jaar geduld

Het bellenbord

Door: Derk Koene en Lodewijk Gerretsen

Het bellenbord uit het souterrain is onlangs hersteld door de meubelrestaurator Derk Koene. Dit bellenbord stamt uit de tijd van Graaf van Aldenburg Bentinck. Tegen het einde van de negentiende eeuw is Kasteel Amerongen van de familie van Reede overgegaan op de familie van Aldenburg-Bentinck.

Moderne tijden

Deze verandering van eigenaar is een belangrijk omslagpunt geweest in de geschiedenis van het Huys. Graaf van Aldenburg Bentinck ging er nu namelijk met zijn familie permanent wonen. De familie van Reede woonde er voorheen alleen in de zomermaanden, zoals men ook in de zeventiende en achttiende eeuw een buitenplaats gebruikte. In de wintermaanden verbleven ze in hun stadshuizen in Utrecht en Den Haag. Omdat het Huys nu alle seizoenen door werd bewoond, liet de graaf riolering, elektriciteitsleidingen en kachels aanbrengen. De moderne tijd brak in deze periode aan.

Rinkelende belletjes

Het elektrische bellenbord is een mooi voorbeeld van deze modernisering. Het hing in de achtergang. In de kamers zat een knopje waardoor, als er op gedrukt werd, een belletje ging rinkelen en het

kamernummer op een bord verscheen. Zo wisten de bedienden in welk vertrek zij zich moesten melden. Op veel plekken in het Huys zijn elektrische bedrading en de belknopjes nog aanwezig. In het huisarchief bevindt zich zelfs nog een bellenplan uit 1909, waarop alle functies van de kamers zijn aangegeven.

Bellenbord hersteld

In de loop der tijd heeft dit bord veel te lijden gehad. Niet eens zozeer door het veelvuldige gebruik, daar hadden de bedienden immers meer onder te lijden, maar door houtworm. Vooral de kastjes waar het elektronische mechaniek in zit, zijn erg beschadigd. Het hout is geïmpregneerd, de gaatjes zijn gevuld en de ontbrekende delen zijn hersteld. Helaas is het systeem niet langer bruikbaar meer, maar ach... de bedienden zijn ook nergens meer te vinden.

Engelen eindelijk op hun plek

Door: Josien Verdegaaal

Wellicht bekend en ten overvloede: al 33 jaar ontfermen vrijwilligers zich over de zorg voor de textilia in het Huys. Ergens in die tijdspanne “verkregen” zij de titel Engelen. In de eerste plaats in verband met hun geduld, maar ook hun engelachtige karakter mag niet onvermeld blijven. Dit draagt zeker bij tot de geweldige sfeer, ondanks allerlei hindernissen.

Van hot naar her

Tot de grootste hindernis die het werk vertraagde behoren de opeenvolgende verhuizingen van het atelier. Begonnen, ooit in de Chauffeurskamer, via de Koningskamer naar een eerste echt eigen ruimte; de Engelenkamer. Tot 2005 hebben de dames, en ooit één heer, daar eenmaal per week gewerkt. Als gevolg van de restauratie van het Huys werd de ruime zonnige kamer op de tweede verdieping van het Huys steeds meer in beslag genomen door collectieonderdelen die normaal gesproken het interieur bekleedden. Gordijnen, vloerkleden, spreien, wandtapijten enzovoort. Het Huys moest leeg en zo werd de werkruimte voor de Engelen steeds kleiner. Toen er ook nog een tent werd gebouwd in die kamer ter bestrijding van ongedierte, werd het tijd voor een verhuizing.

Op zoek naar rust

Na een blauwe maandag werken in de Linnenkamer en een paar maanden in het Zuiderpaviljoen, belandden we in het voorjaar van 2007 in de Paardenstal. Het was heerlijk om daar te zitten met de deuren open bij mooi weer. Tóch moest er gezocht worden naar een betere ruimte, mede om meer objecten tegelijk te kunnen behandelen en ook om in de donkere wintermaanden te kunnen doorwerken. Deze ruimte vonden we in Elst, boven het depot. De ruimte werd voorzien van prachtige tafels en goede verlichting: het was een feestje. Helaas zat daar een adertje onder het gras. Er was namelijk geen adequate vluchtroute in geval van brand. Alles afgewogen en besproken gingen we weer verhuizen. Nu naar Amerongen Schapedrift-zuid. En daar hebben we nu

een fantastisch atelier, mede doordat met ons de hele textielcollectie verhuisde naar hetzelfde gebouw. We hebben nu ruimte, licht, tafels en een bok om grote stukken op te spannen. En alle gordijnen et cetera zijn op een verantwoorde wijze opgeborgen.

Vlijt en nieuwe aanwas

Al deze verhuizingen hebben veel energie gekost en onrust gegeven. Voor goed werk is rust en regelmaat nodig, en dat hebben we nu! Twee dagen per week wordt er gewerkt. Er staan inmiddels 22 Engelen op de lijst, de meeste werken drie uur per week, uitgezonderd vakanties die door het hele jaar heen onbepaald worden opgenomen. Enkele dames werken meer uren per week. De laatste tijd is er een onverwachte aanwas van nieuwe Engelen gekomen. Een aantal jaren was het moeilijk vrijwilligers te

Vrijwilligers bijzonder nuttig

Nuttig is het zeer zeker. Hoewel het in "restauratiekringen" omstreken is vrijwilligers in te zetten bij conserveringswerkzaamheden, ligt dat voor onze discipline textiel ietwat genuanceerd. Reden hiervoor is dat textiel een zeer alledaags materiaal is waar velen vertrouwd mee zijn. Veel meer dan met bijvoorbeeld schilderijen of keramiek. Zeker mensen die uit liefhebberij enorme vaardigheden hebben ontwikkeld om met textiel te werken op wat voor manier dan ook. Onder begeleiding van een restaurator kunnen zij heel goed uitvoerend werk doen. Voorwaarde is dat zij de extra vaardigheid ontwikkelen om alle werkzaamheden uit te voeren, waarbij ze het object zo min mogelijk aanraken. Voorwaarde is natuurlijk óók dat het hele restauratieplan van te voren is opgesteld en aan alle kanten is besproken en gewogen. De restauratie wordt dan ingezet en opgedeeld in een aantal kleine stappen die uit enkelvoudige handelingen bestaan. Deze kunnen dan worden uitgevoerd door de vrijwilligers.

vinden en nu komt er aanwas uit de hoek van de recent gepensioneerde (voorheen werkende) dames. Dit is nog de generatie die met vaardigheid met naald en draad is opgegroeid en dat altijd als hobby heeft uitgevoerd. Zij willen graag hun vrijgekomen tijd nuttig besteden en kunnen dus in de textielconservering het nuttige met het aangename verenigen.

Specialismen

Toch blijkt ook hier dat ieder zijn eigen voorkeur heeft. Zo werkt Marga het liefst aan passementen; we hebben wel zo'n 500 meter dus... alsjeblieft nog een tijd blijven komen! Noor, Nelleke en Inge zijn al heel lang geleden opgeleid om spansteken te maken met superfijn garen en kromme naalden. Evenzo de groep die van Kasteel Heukelum zijn "overgekomen" waar we bijzonder gelukkig mee zijn. Want er moeten duizenden steekjes worden gezet om met name de ca. 60 gordijnen te redden. Gerda, Ymkje, Marion, Corrie en Corrie zijn dol op demonteren van de meest vreselijk vastgenaaide slechte oude reparaties. Ellen maakt van de meest gehavende losse objecten weer prachtige exemplaren die in de opstelling geplaatst kunnen worden. Maurike, Janke, Marion en Trees werken zowel met het zeer fijne polyester garen als met het grove werk aan de vloertapijten. Berthe is er altijd om te helpen om een zeer kwetsbaar stuk dat met roestige spijkers vast zit heel voorzichtig, zonder schade los te maken. Bertje en Paula hebben beide affiniteit met registratie en documentatie: er is een heus Engelenjournaal. Zo ook Jet, maar die hebben we even uitgeleend aan het kantoor! Toinet, Huijbertje, Ans, Fenna, Michèle en Diny werken ook aan het wandtapijt. Er is dus een scala aan verschillende werkzaamheden, van grof naar fijn en van puur technisch naar zeer creatief. We hebben ook een scala aan specifieke talenten en koppelen de talenten en werkzaamheden zo goed mogelijk aan elkaar. En ondanks het feit dat er ook wel eens iets moet wat minder aangenaam is, zoals het stof verwijderen van heel kwetsbare maar erg vervuilde kleden, is over het algemeen de stemming heel erg

goed. Praten en breien gaat blijkbaar niet samen, maar praten en conserveren wel.

Werk in uitvoering

We werken momenteel aan het wandtapijt uit de lange gang. Daar hingen twee exemplaren waarvan de kleinste acht jaar geleden extern is geconserveerd. De Engelen doen nu het grootste. Het meet zeven bij vier meter. We hebben eerst de voering verwijderd en vervolgens de oude slechte restauraties. Om het weer goed te kunnen terughangen moet het van een steunvoering worden voorzien. Daarnaast werken we aan de gordijnen van de Koningskamer. Deze zijn in de loop der eeuwen vaak gerepareerd. Ze zijn door licht en vuil heel erg verzwakt. Ook deze krijgen, na reiniging een steunvoering. Per gordijn kost dat wel gemiddeld 250 uur. Verder zijn we bezig uit te zoeken hoe we de slechtste vloertapijten kunnen behandelen. Daarbij is het met name belangrijk te weten hoe de ruimtes in huis opengesteld gaan worden na de restauratie. Lopen over deze tapijten kan niet meer, ze horen echter wel thuis in het beeld van een ruimte. Met andere woorden: er moet met zo min mogelijk werk een zo rustig mogelijk beeld worden gecreëerd, de beschadigingen moeten echter ook zo worden geconsolideerd dat de collectieverzorgsters ze kunnen schoonmaken. En dat eventuele looproutes eroverheen mogelijk zijn.

Toekomstmuziek

De moeilijkste objecten zijn de zijden gordijnen en stoffering van de roze salon en het bed van de Lodewijkkamer. Hierover moet nog veel van gedachten gewisseld worden met deskundigen uit verschillende vakgebieden alvorens er een definitief restauratieplan opgesteld kan worden. Tot die tijd houden we ons bezig met ongeveer zestig gordijnen, 700m2 vloertapijt, en vele losse objecten. Als uiteindelijk het hele Huys weer ingericht is, gaan we misschien ooit een expositie met de kleding uit het depot organiseren! Zonder al deze vrijwilligers zou dit vergezicht een fata morgana zijn! Wilt u ons atelier komen bekijken? Dan kunt u een afspraak maken via Kasteel Amerongen of via Josien Verdegaal, telefoonnummer: 0418- 652171 of 06 36 16 42 35.

Speurtocht naar disgenoten van Bentinck

Door: Bertje Rotgans-Van Blerkom

Wie zou Godard graaf van Aldenburg Bentinck als gast aan zijn tafel hebben genood? Het is een intrigerende vraag, die uitnodigt om erbij stil te staan welke mensen dat geweest zouden kunnen zijn.

Enkele namen zijn bekend door Sigurd von Ilsemann's in 1968 verschenen boek 'Der Kaiser in Nederland. Aantekeningen van de laatste vleugeladjutant van Keizer Wilhelm II uit Amerongen en Doorn, 1918-1923'. Hierin laat hij een stoet aan mensen passeren. Tegelijk zijn er in deze uitgave passages opgenomen uit het dagboek van Bentinck's dochter Elisabeth. Beiden gunnen ons een kijkje in het leven op Kasteel Amerongen en geven soms een antwoord op de vraag.

Gasten uit een dagboek

Gravin Elisabeth schrijft op 19 januari 1920: "Papa is zeer bezorgd over het water, dat bijna de keukenvensters bereikt. Bij de lunch hadden papa en gravin Keller (hofdame van keizerin Auguste) een amusante discussie over 'grand décolletage' bij feestelijkheden aan het hof. Papa is van mening, dat het volkomen onnodig is, dat de keizerin en de dames reeds in de middag zulke diep uitgesneden kleren dragen. Daarmee was de voorname gravin het echter in het geheel niet eens. Enigszins opgewonden verklaarde zij papa, dat een eeuwenlange traditie verloren zou gaan, wanneer de keizerin in een hooggesloten japon zou verschijnen. De regering heeft de keizer laten verzoeken in de komende dagen het slot Amerongen niet te verlaten. Iedereen werkt aan de Kade; Carlos (haar oudste broer) en Ilsemann kwamen maar even thuis om te eten" Von Ilsemann meldt op 22 maart 1922, dat: "de keizer met mevrouw von Thiele-Winkler en kolonel von Tschirschky in Amerongen te gast was bij de thee en het avondeten."

Gasten tijdens logeerpartij

In het Bulletin van Kasteel Amerongen nr. 39 - herfst 1997, zijn enkele fragmenten uit het dagboek van Jkvr. Wendela Quarles van Ufford gepubliceerd, waarin zij vertelt over een logeerpartij met haar ouders en twee broers op Kasteel Amerongen, in 1931. Citaat uit Wendela's dagboek: "Woensdag 8 april, 1931. Wij waren gisteren voor de thee in Amerongen.'s Avonds zijn Willem (jongste zoon van graaf Bentinck òf haar broertje) en ik nog met mijnheer von Ilsemann naar de golf geweest. Vanmorgen heb ik met papa golf gespeeld. Het ging niet goed. Vanmiddag naar Balkenschoten en naar de Salentein geweest. Niemand was

thuis. Vanavond eten mijnheer en mevrouw van Houten hier." Wie mijnheer van Houten is, vinden we gelukkig terug in Von Ilsemann's aantekeningen: "20 maart 1920: De plotselinge versterking van de wacht was een voorbarige maatregel van de minister van justitie, waarover Kan woedend is. Nu is ook dit bijgelegd. De procureur-generaal heeft met de bewaking van de keizer niets meer te maken. Een kapitein van de politie, Van Houten, die onder Excellentie Kan ressorteert, heeft in Amerongen het commando over de manschappen overgenomen."

Een heleboel namen

Sommige jonge gasten staan met hun voornaam voluit geschreven op een kaartje: Freule Antoinette de Beaufort, Willemine Kerkhoven, Mej. Dientje Blydenstein, Anneke de Jager, Corry van den Bosch, Freule Pauline van Tuyll, Freule Vi van Loon, Freule Ada van Loon. Verder is er een kaartje met de naam Unico; kaartjes voor de Heer van Houten en Mevrouw van Houten; de Heer Blydenstein; Baron van Tuyll van Coelhorst; Jhr. Leopold Quarles van Ufford en Willem Quarles van Ufford; voor Bentinck's kleinzoons Wilhelm-Victor en Siegfried; voor zijn dochter Elisabeth en haar man Sigurd; voor zijn vrijgezellen zoons Charles, John, Willem en zoon Adriaan met echtgenote. Gasten als Zijne Excellentie de Heer Mr. H. Th.'s Jacob; Jhr. Mr. W.E. van Weede, burgemeester van Amerongen, 15 sept. 1913 - 17 maart 1921 en Mevrouw van Weede; voor Jhr. H. van den Bosch, burgemeester van Amerongen van 1921-1946 en Mevrouw van den Bosch en nog vele anderen.

Huwelijksgasten

Het is mogelijk dat er naamkaartjes zijn gebruikt bij een lunch of een diner ter gelegenheid van gravin Elisabeth's huwelijk met Sigurd von Ilsemann in 1920. Anderhalf jaar na het overlijden van keizerin Auguste Viktoria, krijgt ex-keizer Wilhelm genoeg van zijn leven als weduwnaar: hij zoekt een nieuwe vrouw. Zijn familieleden vinden dat erg vroeg. Maar...de heer die kiest een vrouw. De uitverkorene is prinses Hermine von Schonach Carolath, geboren prinses Reusz. Zij is een weduwe met kinderen. Aantekeningen van Von Ilsemann vertellen over de voorbereidingen. Hoewel de keizer

(v.l.n.r.) De heren Van Houten, Viereck, Ilsemann, de keizer en Dommès

Antwoord verstoppt in bonbondoos

Nog niet zo lang geleden is uit het depot een rode Ringer's bonbondoos op tafel gezet in het Engelenatelier, om opnieuw geregistreerd te worden door Paula Gerdes. De inhoud van de doos, jarenlang bewaard, overtreft onze stoutste verwachtingen. Honderd-en-drie kaartjes, elk met een naam erop, liggen er door elkaar. Ze zijn met pen en inkt beschreven. Zonder twijfel kunnen we stellen dat deze kaartjes gebruikt zijn voor diverse tafelschikkingen in de huishouding van Godard graaf Bentinck. Sommige namen komen meermalen voor op telkens weer een ander kaartje. De vorm van alle kaartjes is langwerpig, met afgeronde hoeken. Een 80-tal kaartjes meet 10,5 cm breed x 4,5 cm hoog, waaronder één kaartje met de Engelse naam erop van een zekere Mrs. Fenton. Er zijn 22 kaartjes van 10,3 cm breed x 4,4 cm hoog. Plus nog een kaartje, maar dan in een afwijkende maat: 10 cm breed x 4 cm hoog. Dit kaartje heeft vier rechte hoeken en is rondom versierd met een gouden randje. De naam van de gast, Dr. D. Mac Gillavry, staat in een ander handschrift, vergeleken met andere kaartjes.

De keizer met zijn tweede vrouw.

in Doorn woont, verlangt hij nogal wat van zijn vroegere gastheer, graaf Bentinck. "24 september 1922. ... Over het aanstaande huwelijk zei de keizer vandaag: 'We hebben het op de 5de november bepaald. De prinses, begeleid door Dommes (generaal Von Dommes is hofmaarschalk), komt op de avond van de vierde hier aan. Op die dag kan er dus geen diner meer plaatsvinden. Alleen op de huwelijksdag zal er 's middags een buffet zijn. Ik verzoek uw schoonvader al mijn gasten op de avond van de vijfde voor het diner uit te nodigen; verder zal ik hem vragen de gasten die ik hier niet kan onderbrengen bij hem in Amerongen en Zuylestein te herbergen...'" Graaf Bentinck's broer Charles woonde in die tijd op Zuylestein.

Namen in het Duits

Van dit diner getuigen misschien de kaartjes met namen als: S.K.H. Prinz Adalbert von Preussen, zoon van de ex-keizer, en S.E. Graf von Lech Bürkensroda, met hun dames; Prinz Ferdinand zu Schoenaich Carolath, zoon van de bruid; Admiral Eschenburg, Graf von Schwerin, Major von Ilsemann. Ook voor de aanspreektitels op de kaartjes van Nederlandse gasten, heeft men de Duitse taal gebruikt: Baronin van Nagell, Frau van Notten, Graf John Bentinck, Frau Willenborg, Gräfin Adrian Bentinck, Oberst van Houten. Bij de in het Duits geschreven namen heeft de letter u meestal een v-teken erboven, zoals deze letter š laat zien en de letter z wordt geschreven met een lus onderaan. Een en ander verwijst mogelijk naar een Duitse schrijffrانت.

Cultureel programma verrassend

Het is u vast al opgevallen: gelijktijdig met de restauratie is een brede culturele programmering in ontwikkeling. Kasteel Amerongen groeit hiermee de komende jaren uit tot een nieuw podium voor stad en provincie Utrecht, een ontmoetingsplaats voor kennis en cultuur. Het programma voor 2010/2011 geeft al een beeld van een onderscheidende programmering en onverwachte allianties, waaronder Tango at the Castle en een ontmoeting met de winnaars van het internationaal vermaarde Franz Liszt Pianoconcours.

Jazz at the Castle in augustus jongstleden was met meer dan 1000 gasten beter bezocht dan ooit. De speciale tango productie En las Sombras was uitverkocht en wordt wegens succes op 20 februari 2011 herhaald.

Tango@theCastle "En las Sombras"

Christiane Palha en Esteban Moreno.

De Macht Van Het Kleine in het Koetshuis

Door: Marinus van Prattenburg

Het was op een middag in het najaar van 1949 dat ik voor het eerst met mijn twee oudere zussen op weg naar het Koetshuis was. Ik zat nog op de kleuterschool, maar ik zal die dag nooit vergeten.

Toen we over de eerste brug van de oprijlaan liepen, kon ik de kade zien waar we altijd op zondagmiddag met ons gezin wandelden. Er waren nog meer kinderen op weg naar het Koetshuis. Mijn zussen vertelden mij dat we daar heen gingen om een film te zien. Ik wist niet wat een film was, want ik had er nooit een gezien. Na hun uitleg had ik nog steeds geen vol begrip van wat er nu eigenlijk gebeuren ging, maar mij werd verzekerd dat het leuk zou zijn.

Naar de film!

Ik bevond mij tussen een aanzienlijke hoeveelheid andere kinderen die zich allemaal dicht bij de grote dubbele deur van het Koetshuis verzameld hadden. Het was me een gedrang van jewelste. Ik was een van de kleinsten, dus hield ik de hand van mijn oudste zus stevig vast en keek omhoog naar de heldere lucht, want om mij heen zag ik niets anders dan grotere kinderen die het uitzicht belemmerden. Eindelijk was het dan zover dat we binnen werden gelaten. Een man bij de deur riep met luide stem: "Rustig aan, rustig aan. Jullie vinden allemaal een plaats!" Maar niemand trok zich wat aan van zijn vermanende woorden en wij allen drongen naar binnen om de beste plaats te vinden.

In het Koetshuis

Zodra ik binnen kwam, stond ik stil van verbazing. Boven mij hing een modelvliegtuigje aan het plafond en in het Koetshuis ontwaarde ik iets dat ik nog nooit van mijn leven gezien had; aan het plafond hingen verscheidene leeuwenhuiden met hun koppen naar beneden. De bekken wijd open en hun gemene grote tanden goed zichtbaar. Hun glazen ogen keken mij aan, alsof ze van plan waren om ieder moment naar beneden te springen om mij te verscheuren. Aan de wand hingen opgezette koppen en geweien van antilopen en herten. Mijn zus trok me mee aan haar hand, terwijl ik nog steeds met verbazing rondkeek. Voordat ik het wist, zat ik naast haar op de harde zitting van een stoel en

observeerde een groot houten raam op het toneel, waartussen met grote strikken een wit doek gespannen was.

'De Macht van het Kleine'

"Daar, op dat witte doek, kun je straks mensen en andere dingen zien," hoorde ik mijn zus zeggen. "Dat is waar de film te zien is." Ik begreep het nog steeds niet, maar besloot af te wachten en maar te zien wat gebeuren ging. En toen zag ik de film. Het vertoonde kinderen in de tuin van een groot huis. Door de luidspreker hoorde ik dat deze kinderen in huis 'Meer en Bosch' in Heemstede woonden. Zij leden aan valende ziekte oftewel epilepsie, en dat deze film vertoond werd door de organisatie 'De Macht van het Kleine'. Ik wist niet wat dat betekende, maar dat deerde mij niet. Ik gaf er niet om dat de film in zwart en wit was; dit was fantastisch! Het werd nog opwindender toen er enige tekenfilms vertoond werden. Ik was reuze in mijn schik dat ik ontdekt had wat film was.

Op het toneel

Ongeveer vijf jaren later bevond ik mij op hetzelfde toneel, toen mijn vierde klas onderwijzeres mevrouw Terlouw, haar klas een toneelstuk liet opvoeren. Ik ben helaas de naam van het toneelstuk vergeten, maar wat ik mij herinner, was dat ik een boze zwarte dwerg speelde die een onschuldige lieve meid tot een kanarie in een kooitje had omgetoverd. Natuurlijk werd de euvele daad ongedaan gemaakt door een liefvallige fee gehuld in een gewaad van goedkope witte vitrage uit mijn vaders winkel. Het was door de goedheid van de graven Bentinck en mevrouw Von Ilsemann dat deze opvoering kon plaatsvinden, want er was geen andere plek in Amerongen waar dit kon. Dat kwam pas enige jaren later.

DE MACHT
van het kleine

Redactie

Voor ideeën, vragen of kopij:
e-mail: redactie@kasteelamerongen.nl